

Atskaite par dalību COPA – COGECA ad hoc darba grupā

Pārtikas ķēdes

17. oktobrī 2013., Brisele

Kopsavilkums un ieteikumi par būtiskākajiem jautājumiem

Arī Latvijai šī ir ļoti nozīmīga tēma, vienlaicīgi tiek domāts par Godīgas tirdzniecības prakses platformas uz ECR Baltic bāzes veidošanu Baltijas valstu līmenī un tai pašā laikā nav iespējams vienoties par dažiem ierobežojošiem punktiem starp tirgotājiem, NVO un ražotājiem Latvijas līmenī, lai laistu darbībā jauno likumprojektu par Negodīgas tirdzniecības prakses aizliegumu. Tāpat ir skaidrs, ka ja valstī darbojas ļoti daudz mazumtirdzniecības tīklu, tad ne visi iesaistīsies vienā vai otrā iniciatīvā un rezultātā, tos, kas pret saviem piegādātājiem izturēsies negodīgi nekādi nevarēs sodīt un ietekmēt, bet viņiem būs vieglāk iziet ar dempinga cenām un tādējādi strādāt negodīgas konkurences apstākļos attiecībā pret citiem tirgotājiem. Tāpat neredzu jēgu brīvprātīgai iniciatīvai, ja tai pievienojas tikai 2 no 10 konkrētajā dalībvalstī darbojošies veikalu tīkliem vai tirdzniecības ķēdēm.

Mani ierosinājumi: Latvijai piedalīties šajā darba grupā intensīvi un mācīties no citu valstu pieredzes par risinājumiem, kā arī sniegt komentārus un viedokli par mums zināmajām problēmām.

Pievienoties brīvprātīgajai Godīgas tirdzniecības prakses iniciatīvai lai labāk varētu saprast un diskutēt ar veikalu tīkliem un citiem ražotājiem par problēmām, bet paralēli strādāt pie neatkarīgu likumprojektu izstrādes, kas stingri aizliedz konkrētas darbības, kas ir klasificētas kā negodīgas attiecībā pret piegādātājiem un neveido ilgtspējīgas attīstības modeli.

Noteikt valstiskā līmenī sarkanās līnijas, kuras nedrīkst pārsniegt attiecībā uz ierobežojumiem visām sarunu pusēm, kā arī adekvātas soda naudas par pārkāpumiem, ja tie netiek novērsti īsā laika periodā un novēršanas laikā nav zaudējumi pretējai pusei.

Izskatāmais jautājums:

Iepriekšējās tikšanās 05.07.2013 kopsavilkums

Neliels ieskats par pētījumu un tā rezultātiem, kas tika apkopoti. Pamatā tika uzskaitīti ļoti daudz pārkāpumu no piegādes ķēžu dalībnieku puses, pamatā sektorā B2B (Business to Business), un tas nozīmē, ka darbs pie šiem jautājumiem ir jāturpina. Tika pārskatīti visi tikšanās un sarunu gaitas būtiskākie posmi no 29.11.2011, kad tika izveidots Labas Prakses Principu līgums, kurš tā arī nesāka darboties, un jau 27.06.2012 COPA-COGECA virza izmaiņas pamatjautājumos par anonimitāti, sankcijām un monitoringu.

Nedaudz vēlāk to atbalsta arī Prezidijs un tiek noteikts, ka nepieciešami regulējoši

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

likumdošanas akti.

31.01.2013 Eiropas Komisija (EK) uzsāk Mazumtirdzniecības darbības plānu un atver publiskās konsultācijas par zaļo grāmatu, kas attiecas uz Negodīgas tirdzniecības praksi.

03.07.2013 Augsta līmeņa Sherpa tikšanās reizē tiek publicēti pētījuma rezultāti un negatīvās ietekmes novērtējums tiek lēsts ap 10,9 milj Eur.

16.09.2013 tiek uzsākta Piegādes ķēžu iniciatīva, kas maina Eiropas Komisijas attieksmi par jauktas sistēmas veidošanos (likumi par negodīgas tirdzniecības prakses aizliegumu un brīvprātīgo iniciatīvu).

Plāni nākošajām tikšanās reizēm, kad tiek skatīti jautājumi par Tirdzniecības ķēdēm ir 28.11.2013 COPA-COGECA prezidijā, un decembrī ir paredzēta augsta līmeņa tikšanās ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem par ietekmes novērtējumu.

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Par novērtējumu viedokļi dalās un kompromisa variants vēl tiks saskaņots.

Izskatāmais jautājums:

Augsta Līmeņa forums (HLF) par labāku pārtikas piegāžu ķēžu darbību – nesenās aktivitātes

HLF Sherpa grupas tikšanās ir šogad ir bijušas 03.07.2013. (7) un pēc tam astotā tikšanās 24.09.2013. Darba gaitā tika izskatīti pamatjautājumi par Eiropas pārtikas likumdošanas „atbilstības kontroli”, par brīvprātīgās iniciatīvas ieviešanu B2B sektorā, par ES stratēģijas 2020 ieviešanu pārtikas jomā un veiksmīgu funkcionēšanu, par Eiropas pārtikas cenu monitoringa rīkiem, par prognozētajām problēmām dažādās jomās; kā arī par Eiropas mazumtirdzniecības tīklu darbības plānu un jauniešu nodarbinātību.

Izskatāmais jautājums:

Eiropas Parlamenta pašiniciatīvas ziņojums par Mazumtirdzniecības darbības plānu: Eiroparlamenta deputāts De Jong

Šī dokumenta sagatavošana tiek uzticēta un koordinēta no Anglijas delegācijas. Ziņojums ietver stratēģiju par Zaļās grāmatas izstrādi, instrukcijām un dokumentiem, kas nododami apspriešanai. Plānots, ka līdz 4. decembrim būs izstrādāts gala kompromisa variants. Agri-info mājas lapā dokuments ir pieejams.

Izskatāmais jautājums:

EP ziņojums par Pārtikas krīzi, viltojumiem pārtikas ķēdēs un vispārējo kontroli

Šajā ziņojumā ir ietverti daudzi jautājumi par pārtikas cenām, to veidošanās politiku pārtikas ķēdēs; tāpat pieminēti dažādi krāpšanās veidi, kā piemēram, parasti ražoto produktu uzdošana par bioloģiski ražotajiem, izcelsmes valsts un cita veida krāpšanās marķējumos, gaļas skandāls un ecoli skandāls; Pārtikas ķēžu attieksme

pret šiem viltojumiem, oficiālās kontroles un tas kā tās tiek īstenotas it īpaši tajās dalībvalstīs, kur kontroli veic daļēji privātas firmas un par ļoti atšķirīgiem kritērijiem, kontrolēs starp dalībvalstīm (DV), kā arī sodu sistēma, kas tiek piemērota par izdarītajiem pārkāpumiem.

Diskusijas darba grupā/ citu ES dalībvalstu viedoklis

Par cik dažās stundās bija ielikts ļoti apjomīgs jautājumu un prezentāciju skaits, tad diskusijām praktiski laika neatlika. Tādējādi darba grupas vadība uzsvēra, ka ierosinājumus un jautājumus par šiem tematiem gaida rakstiskā veidā no DV pārstāvjiem – īpaši par oficiālo kontroļu darba uzlabošanu un pilnveidošanu, kā arī par noteikumiem, kas skar pārkāpumus un sodu apmērs par to.

Izskatāmais jautājums:

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) pašiniciatīvas viedoklis „Komerciālo attiecību pašreizējā situācija starp pārtikas piegādātājiem un lielo mazumtirdzniecības sektoru” Igors Šarmins

I.Šarmins savu prezentāciju sāka ar uzsvāru par to, ka valsts Slovākija, no kurienes viņš nāk ir pamatā multinacionālu veikalu tīklu piepildīta un godīga tirdzniecības prakse tur ir reti sastopama lieta. Ir pilnīgi skaidrs, ka pašiniciatīva ir nepietiekama un ir nopietni jāstrādā, lai varētu cīnīties ar daudz lielāka spēka pārstāvi. Tai pat laikā I. Šarmins uzsvēra, ka daļēji jau varam svinēt rezultātus par EK atzinumu, kas nosaka, ka ir arī piegādātājiem nepieciešama līgumu slēgšanas brīvība un tam ir jābūt regulētam ar likumu.

Ir neiespējami sasniegt vienošanos starp pilnīgi pretējām pusēm un mums ir arī pieredze par negatīvo ietekmi uz ražotājiem pēc pašregulācijas pasākumiem Anglijā un Spānijā, kur ir ļoti sarežģīti iesniegt sūdzības par veikalu tīkliem tā, lai tās tiktu pieņemtas. Visspēcīgāk šajā jomā strādā Francija, no kā arī vajadzētu ņemt risinājumu piemērus, jo kaut ko panākt var tikai tad, ja ir iesaistītas gan ministrijas, Parlamenti, ražotāji, pārstrādātāji.

Tāpat tika pacelts jautājums par vairākām nozarēm, piemēram, vīnu ražošanu, kas ir nonākuši zem Konkurences padomes āmura. Taču iemesls ir noteiktā konkurences tirgus daļas neveiksmīgs aprēķins. Tirgus daļu rēķina no vietējo produktu apjoma, nevis kopējā pārdoto produktu apjoma valstī, neskatoties uz to, ka imports ir vairāk kā 50 %.

Izskatāmais jautājums:

Prezentācija par galvenajiem rezultātiem no Itāļu Pretmonopola darbībām mazumtirdzniecības sektorā

Itālijas prezentācijā tika uzsvērti 3 galvenie mērķi:

1. Veidot analīzi mazumtirdzniecības – pārtikas ķēdes funkcionēšanā, kur tiek parādīti dati, kas atspoguļo ne tikai vadošo veikalu tīklu dominējošo stāvokli, bet arī mazāku veikalu tīklu ietekmi, kur galvenais preču iepircējs ir kopējs-

Iepirkumu Grupa.

2. Analizēt un aprakstīt jauno likumu 27/2012; 62 nodaļu – likuma interpretācija pēc viena gada un tā atbilstība reālajai dzīvei.
3. Apņemšanās darīt lietas labāk.

Diskusijas tika virzītas uz ilgtspējīgas politikas attīstību gan mazumtirgotājam, gan ražotājam, jo īslaicīgi ir izdevīgi patērētājam pirkt par lētāko cenu produktus, bet lai šādus produktus nodrošinātu ilglaicīgi, tiek spekulēts uz to kvalitāti, nekvalitatīvākām izejvielām, zemākas kvalitātes iepakojumiem, utml.

Kopsavilkums:

Tiek radīta negatīva ietekme uz patērētāja veselību, spiediens uz cenām, kas ietekmē kvalitāti. Ir jāapzina visi Pārtikas ķēdes spēlētāji un pretī ir jāveido Nacionālā likumdošana; līgumiem ir jābūt noslēgtiem rakstveidā; ātri bojājušiem produktiem apmaksas termiņi ne garāki par 30 dienām; privāto un publisko konfliktu risināšanas ceļi, iesaistītās puses...

Izskatāmais jautājums:

Prezentācija par galvenajiem rezultātiem publiskajās konsultācijās par Negodīgas tirdzniecības praksi Zaļo grāmatu pārtikas un nepārtikas piegādes ķēdēs

Mrs. Maria Rehbinder, EK, DG Markt

Dokumentā ir apkopots gan sadalījums pa valstīm, gan visvairāk pielietotie Negodīgas tirdzniecības prakses paņēmieni, gan kopsavilkums pa sniegtajām atbildēm uz jautājumiem, gan analizēta katras valsts situācija, kas ir piedalījusies aptaujā. Visi dati ir konfidenciāli, bet, protams, ir daži izņēmumi. Tomēr par šo dokumentu kopumā slēdziens ir tikai tāds, ka darbs ir pusceļā, nav gala lēmums, bet ir tikai ierosinājumi Eiropas Komisijai. Diskusijas turpinās un dažām valstīm ir neskaidrības par datu apstrādi un skaitu – (piemēram, vai atbildes no zemniekiem tiek liktas vienos svaru kausos ar vidēji svērto atbildi no lielveikaliem – ja atbildējuši ir 5000 zemnieki un 3 lielveikalu tīkli). Tāpat nav noteiktas pozīcijas kā definēt tīklu lielumu un kādus likumus piemērot starpvalstu veikalu tīkliem un to franšīzes uzņēmumiem.

Pilna versija pieejama DG Agri dokumentos COM (13)7135

Izskatāmais jautājums:

Jaunākā attīstība attiecībā uz „Brīvprātīgo labas prakses principu vertikālajās pārtikas piegādes ķēdēs sistēmu izveidošanu un ieviešanu”

Uz brīvprātības principiem tiek izveidota sava veida platforma ar nosacījumiem par godīgas tirdzniecības prakses principu ievērošanu. Šī iniciatīva paredz visu pušu iesaistīšanos – gan tirgotāju, gan piegādātāju, gan nevalstisko un valdības organizāciju, lai strādātu ar kopēju mērķi un strīdus, kas veidojas uz sadarbības nosacījumu neievērošanu vai uzspiešanu, risināt sarunu ceļā pie speciāli zem šīs iniciatīvas izveidotas grupas. Teorētiski šādā veidā var strādāt lielle piegādātāji un veikalu tīklu pārstāvji, vai pat lielle pārstrādātāji un iepirkumu grupas, bet sarežģīti tas būtu mazajiem ražotājiem, zemniekiem, kas ražo primāro produktu. Praktiski zūd anonimitāte, netiek piemērotas sankcijas par noteikumu pārkāpumiem jāņem vērā, ka tieši pieaug zemnieku neaizsargātība pret dominējošo varu. Tāpat vairākās valstīs tiek diskutēts par dalības maksas piemērošanu, lai varētu iesaistīties šīs platformas darbībā, kas nozīmētu, ka mazais ražotājs praktiski paliek bez atbalsta un bez iespējām konkrēto sūdzību izskatīt.

Diskusijas darba grupā un debates par COPA-COGECA stratēģiju un nostādni attiecībā uz pēdējām izmaiņām pārtikas ķēdēs.

Vairakkārt tika uzsvērts par valstīm, kur šāda veida iniciatīvas pilnīgi nestrādā (UK). Ideja, protams, ir laba un Veikalu tīkli jau ir sākuši pievienoties šai Godīgas prakses iniciatīvai un tiek sagatavoti līgumi noslēgšanai, bet COPA-COGECA ir pret šo iniciatīvu esošajā versijā un līguma noteikumiem. Tai pat laikā COPA-COGECA lūdz daudz stingrākus noteikumus līgumā, kā arī skaidri jānosaka sarkanās līnijas, kuras nedrīkst pārkāpt. EK priekšlikumus vajadzētu atbalstīt, bet ir vajadzīgs stingrs pamats uz ko balstīties, lai varētu sakārtot likumdošanu. Tāpat COPA-COGECA nevar pirmā parakstīt šo līgumu un tai ir jāsaņem pilnīgs atbalsts no EK. Ja COPA-COGECA pozīcijā nebūs ietvertas konkrētas lietas, tad to nevar sūtīt Prezidijam, jo vienkārši frāzes tiks izsvītrotas. Tādēļ tuvākā laikā tiks visiem izsūtīts līgums apspriešanai, un dalībvalstīm būs jāsniedz savi priekšlikumi par konkrētiem līguma punktiem.

Edīte Strazdiņa

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

